

Yttrande

Datum
2023-10-31

Mottagare
OX2 AB

Kontaktperson SPF
Malin Skog

Yttrande i avgränsningssamråd för energiparken Ran

Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF) företräder samtliga svenska fiskefartyg över 12 meters längd inom det pelagiska fisket efter bl.a. sill, skarpsill, tobis och makrill i Atlanten, Nordsjön, Skagerrak, Kattegatt och Östersjön samt ett antal fartyg mindre än 12 meter som fiskar kustnära längs Västkusten respektive i Östersjön. Samtliga regionalfartyg i Östersjön är medlemmar hos oss. Våra medlemmar står varje år för ca 90% av den totala fiskade volymen i Sverige. Vi tackar för det inledande muntliga samrådet och möjligheten att lämna synpunkter i detta avgränsningssamråd.

SPF:s generella hållning

SPF ställer sig generellt negativt till havsbaserad vindkraft på våra fiskeplatser och där fisken reproducerar sig. Vi anser att alltför mycket kunskap fortfarande saknas när det gäller vilken inverkan etablering av vindkraftparker får på den marina miljön, i första hand påverkan på reproduktion och migration för flera kommersiellt viktiga fiskarter. SPF anser att denna kunskap, baserad på långtidsstudier vid befintliga vindkraftparker, måste tas fram innan en storskalig utbyggnad vindkraft till havs kan övervägas. För pelagiskt fiske bedömer SPF i nuläget att samexistens med vindkraft på samma yta sannolikt är omöjligt och många vindkraftparker konkurrerar därför med vårt fiske om ytan i havet.

Aktuell ansökan i förhållande till fiskets bedrivande

I utpekad område bedrivs ett ekonomiskt viktigt fiske av sill och skarpsill. Vi anser att området som helhet är olämpligt då det inte tagit hänsyn till yrkesfiskets intressen.

Pelagiskt fiske med trål och not är en utrymmeskrävande verksamhet som SPF i nuläget bedömer inte kan samexistera med marina vindkraftverk. Med vajer och trål på släp är ekipaget över en kilometer långt och väger hundratals ton när trålen är full med fisk. Att väja eller stoppa för ett vindkraftverk t.ex. vid dåligt väder är omöjligt. En vindkraftpark, framförallt med flytande fundament är därför för våra medlemmar att se som ett helt stängt område där fiske över huvud taget inte kan bedrivas. På själva grundområdet Klints bank bedrivs inget pelagiskt fiske, men det är ett historiskt viktigt område för andra typer av fiske.

Det aktuella området för vindkraftparken Ran överlappar ett regionalt och nationellt viktigt fiskeområde för det pelagiska fisket och våra medlemmar. Vi kan därför inte acceptera en etablering av vindkraft på denna lokal. Området är synnerligen viktigt för de lokala och regionala fiskefartygen med hemmahamn på Gotland. Fisket i området är också av yttersta vikt för den lokala beredningsindustri som ligger i Rone hamn, även om denna i nuläget är stoppad på grund av de höga energikostnaderna.

OX2 har valt ett område som till stor del ligger inom utpekade riksintresse för yrkesfiske, där 3 kap 5§ Miljöbalken anger: ”Vattenområden som har betydelse för yrkesfisket eller för vattenbruk ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande.” En vindkraftpark inte bara försvårar fiskets bedrivande, det omöjliggör det helt. Inom riksintresseområdet för yrkesfiske anser vi därför att det är helt uteslutet att en vindkraftpark kan byggas.

Dock vill vi samtidigt betona att pelagiskt fiske inte enbart bedrivs inom utpekade riksintresseområden utan är till sin natur dynamiskt och följer fiskens vandringar och ansamlingar som ser olika ut från år till år. Det innebär att våra medlemmars fiske bedrivs både i och utanför riksintresseområdena. Fångsterna av sill i ett visst område kan variera stort mellan åren, vilket gör att behovet att kunna förflytta det pelagiska fisket dit fisken ansamlar sig är stort.

SPF:s generella farhågor kopplat till havsbaserad vindkraft

SPF:s medlemmar uttrycker en stark oro över hur befintliga vindkraftparker kan ha medfört beteendeförändringar hos fisken och påverkat dess reproduktion negativt. Sillpopulationen i västra Östersjön (”Rügensillen”) har en historiskt dålig rekrytering och fiskarna frågar sig om detta är kopplat till vindkraftsetableringar på eller nära tidigare lekplatser bland annat i tysk zon. I södra Östersjön har våra medlemmar över tid som vindkraftparkerna i framförallt tyska vatten blivit allt fler, noterat att sillens vandringsmönster och beteende har förändrats. På de platser där de tidigare bedrivit sitt fiske finns inte längre någon sill. Den har tagit andra vägar och uppehåller sig på djupare vatten än tidigare och det är svårare för våra fiskare att hitta den när de fiskar.

Vindkraftparker kan medföra bland annat ändrade strömmönster och omblandning, vattenomsättning, kroniska lågfrekventa undervattensljud, vibrationer samt elektromagnetiska fält runt strömkablar och dessa faktorer kan i sin tur påverka fiskens beteenden och var den väljer att uppehålla sig. Vår huvudsakliga farhåga rör lågfrekventa ljud och vibrationer då både sill och skarpsill har god hörsel och det finns vissa studier som tyder på att pelagiska arter undviker vindkraftparker. Detta är områden där mycket kunskap ännu saknas eller kunskapen är begränsad till ett fåtal fiskarter.

SPF ser därför att det är av största vikt att samtliga av dessa faktorer och hur de kan påverka den marina faunan på alla nivåer såväl lokalt som mer regionalt utreds noggrant i kommande MKB. I samrådsunderlaget hänvisas till hur torsk kan reagera på undervattensljud, men de pelagiska fiskarterna nämns inte i detta sammanhang. OX2 skriver bland annat i sitt underlag att ”ansamlingar av fisk vid vindkraftfundament visar att ljud under driftsfasen är av mindre betydelse”. Detta är inte en korrekt slutsats, då olika fiskarter kan reagera olika och en studie på t.ex. torsk eller ål kan inte översättas till att gälla för sill eller skarpsill. Man kan alltså inte uttala sig generellt om ”fisk”, då varje fiskart har sin unika biologi och sina anpassningar till sin livsmiljö, och så många fiskarter som möjligt måste belysas i MKB.

Analys av yrkesfisket i samrådet och kommande MKB

Rådande situation för både Östersjötorsken och Rügensillen har föranlett kraftiga begränsningar av fisket Östersjön, vilket gör att de senaste årens fiske varit starkt reducerat och inte är representativt sett till en längre tidsperiod. Detta gör det extra viktigt att i MKB se till en väl

tilltagen tidsperiod som referens för det fiske som bedrivs i området för att få en rättvisande bild av fiskets variationer både vad gäller fiskeregleringar och kvotsituation för olika arter kopplad till beståndens variationer. Referensperioden bör absolut minst vara 10-15 år men helst och rimligen lika lång tid som parken är tänkt att vara i drift, dvs 30-40 år. En analys av fisket måste också delas upp på olika typer av fisken (aktiva respektive passiva redskap, samt pelagiskt respektive demersalt fiske).

Kumulativa effekter

SPF ser med oro på det stora antalet befintliga och planerade vindkraftetableringar i södra Östersjön, Skagerrak och Kattegatt och den kumulativa inverkan dessa kan få på miljön och fiskbestånden. SPF kräver att det görs en samlad analys av etablerade och planerade vindkraftparker kumulativa inverkan på ekosystemet samt av framtida möjligheter till fiske i ett större geografiskt område. Det gäller i synnerhet för en ytkrävande verksamhet som är mer eller mindre permanent till sin natur så som en vindkraftpark.

Om ni har några frågor kopplat till vårt samrådsyttrande eller i övrigt om pelagiskt fiske kopplat till ert projekt är ni välkomna att kontakta oss.

Vänliga hälsningar,
Malin Skog, SPF PO
Malin.Skog@pelagic.se
Tel: 0731-508 708